

<i>Received</i>	<i>Reviewed</i>	<i>Published</i>	<i>Doi Number</i>
<i>08.03.2018</i>	<i>26.04.2018</i>	<i>30.06.2018</i>	<i>10.18298/ijlet.2709</i>

Difference and Solution Proposals for Turkish and Turkish Language and Literature Teacher Professional Problems

---

Hasan BAĞCI¹ & Dilek BAZ²

ABSTRACT

The main goal of language teaching is to develop language skills (reading, listening, visual reading, writing, speaking and visual presentation) consisting of individuals' understanding and expression learning areas. The mother tongue, which was initially learned from the mother, from family and from the close circle; It is an important force that binds to each other, forming tight links between individual, society and culture. No doubt the person who will win the mother tongue affection and sensitivity of the child in the primary and secondary school stage where the basics of the mother tongue education are introduced, the mother tongue affection and the consciousness are tried to be awakened. If the teacher has consciousness and sensitivity to the mother tongue, she can model her student by using all the subtleties of the mother tongue, which can also awaken their awareness and sensitivity in their students. It is anticipated that the teachers of Turkish and Turkish Language and Literature and other branch teachers who have been teaching mother tongue teaching and the subtleties of their mother tongue should have gained this awareness and sensitivity before they have graduated from teaching institutions. However, since all graduated teacher candidates do not have the same level of mother language sensitivities and the problems that our mother tongue has experienced, in this research it was aimed to determine what the prospective teachers are aware of about the problems that our mother tongue lived intensively and what is the solution proposals for these problems. For this purpose, a survey model was used in the research. Students of the Turkish Language and Literature Department who continue to the teaching formation program in the same university as Mehmet Akif Ersoy University Faculty of Education Department of Turkish Language Teaching and their sample are the third and fourth year students of the Department of Turkish Language Teaching and the students who are continuing the Turkish Language and Literature Teaching formation program form. The research is limited to the answers given by Mehmet Akif Ersoy University Faculty of Education related departments to the data collection material (questionnaire) consisting of open-ended questionnaires for the teacher candidates who are studying in the fall semester of 2017-2018 academic year. The open-ended questions in the data collection material were evaluated quantitatively using descriptive analysis method.

Key Words: Turkish problems, Turkish and Turkish language and literature teacher candidates, mother tongue consciousness, awareness.

---

¹ Doç. Dr. Hasan BAĞCI Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi hbagci26@hotmail.com

² Yüksek Lisans Öğrencisi Dilek BAZ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi bazdilek4@gmail.com

Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni Adaylarının Türkçenin Yaşadığı Sorunlara Yönelik Farkındalığı ve Çözüm Önerileri

ÖZET

Dil öğretiminin temel hedefi bireylerin anlama ve anlatma öğrenme alanlarından oluşan dil becerilerini (okuma, dinleme, görsel okuma, yazma, konuşma ve görsel sunu) geliştirmektir. Başlangıçta anneden, aileden ve yakın çevreden öğrenilen ana dili; birey, toplum ve kültür arasında sıkı bağlar oluşturan, onları birbirine kenetleyen önemli bir güçtür. Ana dili eğitiminin temellerinin atıldığı, ana dili sevgisi ve bilincinin uyandırılmaya çalışıldığı ilk ve ortaöğretim basamağında çocuğa ana dili sevgisini ve duyarlılığını kazandıracak kişi hiç şüphesiz öğretmendir. Öğretmen ana dili bilincine ve duyarlılığına sahipse ana dilinin bütün inceliklerini kullanarak öğrencisine model olabilir, bu bilinci ve duyarlılığı öğrencilerinde de uyandırabilir. Çocuklara ana dili öğretimini gerçekleştiren ve ana dilinin inceliklerini öğretecek başta Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri olmak üzere diğer branş öğretmenlerinin de bu bilinci ve duyarlılığı öğretim kurumlarından henüz mezun olmadan önce kazanmış olması ise beklenen bir durumdur. Ancak mezun olan bütün öğretmen adaylarının ana dili duyarlılığına ve ana dilimizin yaşadığı sorunlara aynı düzeyde sahip olmadıklarından bu araştırmada öğretmen adaylarının ana dilimizin yoğun olarak yaşadığı sorunlara yönelik farkındalıklarının ne durumda oldukları ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin neler olduğunu belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği bölümü öğrencileri ile aynı üniversitenin bünyesinde açılan öğretmenlik formasyonu programına devam eden Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencileri, örneklemini ise Türkçe Öğretmenliği bölümü üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri ile Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği formasyonu programına devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesinin ilgili bölümü ile ilgili formasyon programında 2017-2018 öğretim yılı güz döneminde öğrenim gören öğretmen adaylarının açık uçlu sorulardan oluşan veri toplama materyaline (anketine) verdikleri cevaplarla sınırlıdır. Veri toplama materyalinde yer alan açık uçlu sorular, betimsel analiz yöntemi kullanılarak değerlendirilmiş bulgular nicel olarak sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkçenin sorunları, Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni adayları, ana dili bilinci, farkındalık.

1. GİRİŞ

Bir toplumu millet yapan toplumdaki bireylerin birbiriyle anlaşmasını ve toplumun maddi manevi değerlerini nesilden nesille aktarmayı sağlayan araca dil denir. Dil vasıtasıyla milleti millet yapan bireyler arasında ortak duygu ve düşünceler meydana gelir. Bu sayede dil bir milletin birlik ve bütünlüğünü sağlayan önemli bir görevi üstlenir.

Bireyler dil ile anne karnından itibaren etkileşime geçmekte ve çevresinden duyarak, konuşarak ana dilini öğrenmektedir. Başlangıçta anneden ve yakın aile çevresinden, daha sonra da ilişkili bulunulan çevrelerden öğrenilen, bireyin bilinçaltına inen ve bireylerin toplumla en güçlü bağlarını oluşturan anadili (Aksan, 1995, s. 8); duygu, düşünce, kültür ve kişiliğin de aynasıdır (Hengirmen, 1998, s. 37). Ana dili eğitimi örgün eğitimden önce ailede başlar daha sonra okul öncesi eğitimle birlikte öğrencinin öğretmenlerini model alması, onların kullandıkları kelimeleri dinlemesiyle okul döneminde de devam eder. Ana dili eğitiminin ilk önce ailede başlanmasına karşın belirleyici olan eğitim süresinde kullanılan dildir. Öyle ki bireyler okula başladıktan sonra öğrenim gördüğü süreçte daha fazla vakit geçirmektedir. Durum böyle olunca öğrencilerin gelişime en açık olduğu ilköğretim

basamağında görev yapan öğretmenlerin öğrencilere ana dili bilinci, sevgisi kazandırması gerekmektedir. Öyle ki dil öğretimi bir bütündür ve dil bireyin anlama ve anlatma becerilerinin tümünü kapsamaktadır. Kendisini doğru ifade edebilen, anlatılanı dinleyebilen, yazma ve okuma becerilerine sahip bireylerin ana dili dersleri dışında diğer derslerde de başarılı olacağı bir gerçektir. Çünkü ana dilinde yetkinliğe ulaştıkça düşünce yapısı ile yorum gücü gelişen, duygu ve beğeni inceliği kazanan; ulusal ve evrensel kültür birikimini algılamaya başlayarak kimliğini geliştiren bir öğrenci, öteki derslerini de büyük ölçüde başaracaktır (Bağcı,2012, s 2) .

Bu aşamalarda bireylere ana dili sevgisini aşılama en büyük görev Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerine büyük sorumluluklar yüklemektedir. Ana dili duyarlılığına sahip olan, derslerinde ana dilinin bütün inceliklerini kullanarak öğrencisine ana dili sevgisini, bilincini ve duyarlılığını kazandıran öğretmenler iyi birer model olabilir. Ancak bu dersleri veren öğretmenlerin sadece bir gelişim alanına takılıp kalması dilin diğer alanlarını geliştirmeye çalışmaması ve öğrenciye dilin zenginliklerini göstermemesi öğretmenleri iyi bir model olmaktan uzaklaştırmaktadır. Bu bağlamda öğretmen yetiştiren kurumlara da büyük görevler düşmektedir. Bu dönemde öğretmen yetiştiren kurumlarda verilen ana dili eğitiminin niteliğinin yükseltilmesi gerekmektedir. Öğretmenler öğretmen adaylarını yetiştirirken sadece bilgi aktarmak derdinde değil, bir milleti millet yapan, millet olma şuurunu bireylere aşılama ana dili sevgisini ve ana dilin kullanımının ne kadar önemli olduğuna dair farkındalık oluşturmaları gerekmektedir.

Öğretmen yetiştiren kurumların ana dili eğitimine çok fazla önem vermemesi, Türkçenin kullanımında her geçen gün artan yabancı kelimeler, gençlerin teknolojiye uyum sağlamak adına kullandığı kısaltmalar, bireylerin dilin gramer yapısını yeterince bilmemesi ve radyo, televizyonların dili gelişmiş güzel kullanmaları gibi birçok etkenlerden ötürü apaçık ortadadır. Ancak bu kurumların daha fazla bu duruma duyarsız kalmaması gerekmektedir. Diline duyarsız bir millet benliğine de duyarsız demektir. Öyleyse, sorun bir dil sorunu değildir. Bir benlik sorunudur, kimlik sorunudur, var oluşla yok oluş sorunudur. Bu yüzden öğretmen yetiştiren bütün kurumların bu bilinçte olması, yetiştirdiği öğretmen adaylarına Türkçe eğitim vererek bu bilinci aşılama çalışması hele ki İngilizce ve diğer dillerin Türkçeyi ne kadar etkisi altına almaya başladığı da göz önüne alınca bu durum gerekli hale gelmiştir.

Bu sebeplerden ötürü Türkçe Öğretmenliği ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği öğrencilerinin ana dilimizde yaşanan sorunlardan ne kadar haberdar oldukları araştırılacaktır.

Türkçe Öğretmenliği ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenleri üzerine yapılan ana dilimizin yaşadığı sorunlarla ilgili düşünce, görüş ve önerilerini almayı amaçlayan bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği ile Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencileri, örneklemi ise Türkçe Öğretmenliği 2.3.4.sınıf öğrencileri ile Türk Dili ve Edebiyatı Formasyon öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma 2017-2018 öğrenim yılı güz döneminde Türkçe Öğretmenliği 2.3.4.sınıf ile Türk Dili ve Edebiyatı Formasyon bölümü öğrencilerine ankette verilen açık uçlu sorulara verilen yanıtlar ile sınırlıdır. Ankette yer alan açık uçlu sorular betimsel analiz yöntemi kullanılarak değerlendirilmiş, daha sonra bulgular nicel olarak sunulmuştur.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Türkçe öğretmenliği ile Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği adaylarının ana dilimizin yaşadığı sorunlara ilişkin farkındalıkları, görüş ve önerilerine ilişkin bilgiler sunmaktır. Bu temel amaca ulaşmak amacıyla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Türkçe öğretmenliği ile Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği adaylarına göre günümüzde ana dilimiz sorunlar yaşıyor mu?
2. Türkçe öğretmenliği ile Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği adaylarına göre ana dilimizin yaşadığı güncel sorunlar nelerdir?
3. Türkçe öğretmenliği ile Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği adaylarının ana dilde yaşanan sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmalar konusunda bilgileri var mı?
4. Türkçe öğretmenliği ile Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği adayları ana dilde yaşanan sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmalardan hangisini/ hangilerini biliyor?
5. Türkçe öğretmenliği ile Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği adayları ana dilde yaşanan sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmaları yeterli görüyor mu?
6. Türkçe öğretmenliği ile Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği adaylarının ana dilde yaşanan sorunlarının çözümüne yönelik önerileri nelerdir?

Sınırlılıklar

Araştırma, 2017-2018 öğretim yılı güz döneminde Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği 2.3.4.sınıf öğrencileri ile Türk Dili ve Edebiyatı bölümü formasyon öğrencilerinin açık uçlu sorulardan oluşan ankete verdikleri yanıtlarla sınırlıdır.

2. YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Öğretmen adaylarının Türkçenin yaşadığı sorunlara yönelik farkındalıkları ile görüş ve önerilerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği, Türk Dili ve Edebiyatı Formasyon öğrencileri, örneklemini ise bu programlara devam eden Türkçe Öğretmenliği 2.3.4.sınıf öğrencileri ile Türk Dili ve Edebiyatı Formasyon öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında (55erkek, 125 kız) 180 öğretmen adayına uygulanan anketler değerlendirmeye alınmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak Kolaç (2008) tarafından ana dilimizin yaşadığı sorunlara ilişkin farkındalık, görüş ve önerilere ilişkin sorunların belirlenmesine yönelik geliştirilen anket kullanılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Öğretmen adaylarının Türkçenin yaşadığı sorunlara yönelik farkındalıkları, görüş ve önerilerini belirlemeyi amaçlayan bu ankette yer alan açık uçlu sorular betimsel analiz yöntemi kullanılarak (Bogdan ve Biklen, 1998) değerlendirilmiş, daha sonra bulgular nicel olarak sunulmuştur. Değerlendirme birimi olarak “cümle” ve “sözcükler” alınmıştır. Bu çerçevede öncelikle, anket formlarındaki yargı bildiren cümleler/sözcükler kodlanmış, elde edilen veriler frekans ve yüzdelerle çizelgeler şeklinde sunulmuş, yer yer araştırmaya katılan öğretmen adaylarının çarpıcı görüşlerinden de doğrudan alıntılar yapılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Tablo 1) “Türkçe Günümüzde Sorunlar Yaşıyor mu?” Sorusuna Öğretmen Adaylarının Verdikleri Cevaplar ve Frekans Dağılımları

			Türkçe Günümüzde Sorunlar Yaşıyor mu?			Toplam
			Evet	Kısmen	Hayır	
Cinsiyet	Erkek	f	45	7	3	55
		%	81,82	12,73	5,45	100
	Kız	f	114	9	2	125
		%	91,20	7,20	1,60	100
Toplam		f	159	16	5	180
		%	88,35	8,88	2,77	100

Tablo 1’ de görüldüğü gibi “Türkçe günümüzde sorunlar yaşıyor mu?” sorusuna öğretmen adaylarının %88,35’i Evet, %8,88’i Kısmen, % 2,77’si ise Hayır cevabını vermiştir. Bu sonuçlardan yola çıkarak öğretmen adaylarının Türkçenin sorunlar yaşadığı konusunda farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Elde edilen bulgular cinsiyet değişkeni açısından değerlendirildiğinde erkekler % 81,82 oranında Evet, % 12,73 oranında Kısmen, % 5,45 oranında Hayır cevabını verirken kızların % 91,20 oranında Evet, % 16 oranında Kısmen, % 5 oranında Hayır cevabını verdikleri görülmektedir. Elde edilen bulgulardan yola çıkarak kızların bu konuya ilişkin farkındalık oranının erkeklerden daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 2) “Türkçenin Yaşadığı Sorunlarının Çözümüne Yönelik Olarak Yapılan Çalışmalar Hakkında Bilginiz Var mı? Sorusuna Öğretmen Adaylarının Verdikleri Cevaplar ve Frekans Dağılımları

			Türkçenin yaşadığı sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmalar hakkında bilginiz var mı?			Toplam
			Evet	Kısmen	Hayır	
Cinsiyet	Erkek	f	4	29	21	54
		%	7,40	53,70	38,90	100
	Kız	f	6	83	37	126
		%	4,76	65,88	29,36	100
Toplam		f	10	112	58	180
		%	5,56	62,22	32,22	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi “Türkçenin yaşadığı sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmalar hakkında bilginiz var mı?” sorusuna öğretmen adayları % 5,56 oranında Evet, % 62,22 oranında Kısmen, % 32,22 oranında da Hayır cevabını vermiştir.

Cinsiyet değişkeni açısından elde edilen bulgular değerlendirildiğinde; erkeklerin % 7,40'ı Evet, % 53,70'i Kısmen, % 8,90'ı de Hayır cevabını verirken kızların % 4,76'sı Evet, % 65,88'i Kısmen, % 29,36'sı Hayır cevabını vermiştir. Bu bulgulardan hareketle öğretmen adaylarının büyük bölümünün, ana dilimizin sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmalar hakkında bilgi sahibi olmadıkları, cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında da kız öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre yapılan çalışmalara yönelik farkındalık oranlarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 3) "Türkçenin Sorunlarının Çözümüne Yönelik Olarak Yapılan Çalışmaları Yeterli Görüyor musunuz?" Sorusuna Öğretmen Adaylarının Verdikleri Cevaplar ve Frekans Dağılımları

Türkçenin Sorunlarının Çözümüne Yönelik Olarak Yapılan Çalışmaları Yeterli Görüyor musunuz?					Toplam
Cinsiyet		Evet	Kısmen	Hayır	
Erkek	f	4	30	57	91
	%	4,4	33,0	62,6	100
Kız	f	3	52	111	166
	%	1,8	31,3	66,9	100
Toplam	f	7	82	168	257
	%	2,7	31,9	65,4	100

Tablo 3'te de görüldüğü gibi "Türkçenin sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmaları yeterli görüyor musunuz?" sorusuna öğretmen adayları % 1,1 oranında Evet , % 37,77 oranında Kısmen, % 61,12 oranında da Hayır cevabını vermiştir.

Cinsiyet değişkeni açısından elde edilen bulgular değerlendirildiğinde; erkeklerin % 1,82'i Evet, % 38,18'i Kısmen, % 60'ı Hayır cevabını verirken kızların % 0,8'i Evet, % 37,6'sı Kısmen,% 61,6'sı Hayır cevabını vermiştir. Bu bulgulardan yola çıkarak öğretmen adaylarının büyük bölümünün Türkçenin sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmaları yeterli görmedikleri cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında da hem erkek hem de kız öğretmen adaylarının yapılan çalışmaları birbirine yakın oranlarda yeterli görmedikleri bu yüzden farkındalık oranlarının denk olduğu söylenebilir.

Tablo 4) "Türkçe Günümüzde Sorunlar Yaşıyor mu?" Sorusuna Öğretmen Adaylarının Verdikleri Cevapların Bölümlere Göre Frekans Dağılımları

Türkçe Günümüzde Sorunlar Yaşıyor mu?					Toplam
Bölüm		Evet	Kısmen	Hayır	
Türkçe Öğretmenliği	f	115	11	4	130
	%	88,46	8,46	3,08	100
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği	f	37	11	2	50
	%	74	22	4	100
Toplam	f	152	22	6	180
	%	84,45	12,22	3,33	100

Tablo 4' te görüldüğü gibi "Türkçe günümüzde sorunlar yaşıyor mu?" sorusuna öğretmen adaylarının %84,45'i *Evet*, %12,22'si *Kısmen*, % ,3,33'ü ise *Hayır* cevabını vermiştir. Bu sonuçlardan yola çıkarak öğretmen adaylarının Türkçenin sorunlar yaşadığı konusunda farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Elde edilen bulgular öğretmen adaylarının okuduğu bölümler değişkeni açısından değerlendirildiğinde Türkçe öğretmenliği bölümünde okuyan adayların % 88,46'sı *Evet*, % 8,46'sı *Kısmen* Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği bölümünde okuyan adayların % 74'ü *Evet*, % 22'si *Kısmen*, cevaplarını verdikleri görülmektedir. Elde edilen bulgulardan yola çıkarak Türkçe öğretmenliğinde okuyan adayların bu konuya ilişkin farkındalık oranının Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği bölümünde okuyan adaylara göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 5) "Türkçenin Yaşadığı Sorunlarının Çözümüne Yönelik Olarak Yapılan Çalışmalar Hakkında Bilginiz Var mı? Sorusuna Öğretmen Adaylarının Verdikleri Cevapların Bölümlere Göre Frekans Dağılımları

Türkçenin Yaşadığı Sorunlarının Çözümüne Yönelik Olarak Yapılan Çalışmalar Hakkında Bilginiz var mı?					Toplam
Bölümler		Evet	Kısmen	Hayır	
Türkçe Öğretmenliği	f	7	78	45	130
	%	5,38	60	34,62	100
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği	f	2	14	34	50
	%	4	28	68	100
Toplam	f	9	92	79	180
	%	5	51,12	43,88	100

Tablo 5'te görüldüğü gibi "Türkçenin yaşadığı sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmalar hakkında bilginiz var mı?" sorusuna öğretmen adayları % 5 oranında *Evet*, % 51,12 oranında *Kısmen*, % 43,88 oranında da *Hayır* cevabını vermiştir.

Elde edilen bulgular öğretmen adaylarının okuduğu bölümler değişkeni açısından değerlendirildiğinde Türkçe öğretmenliği bölümünde okuyan adayların % 5,38 i *Evet*, % 60'ı *Kısmen*, % 34,62'si *Hayır*, Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği okuyan adayların % 4,0'ü *Evet*, % 28'i *Kısmen*, % 68'i *Hayır*, cevabını verdikleri görülmektedir. Elde edilen bulgulardan yola çıkarak Türkçe öğretmenliğinde okuyan adayların bu konuya ilişkin farkındalık oranının Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği okuyan adaylara göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 6) "Türkçenin Sorunlarının Çözümüne Yönelik Olarak Yapılan Çalışmaları Yeterli Görüyor Musunuz? Sorusuna Öğretmen Adaylarının Verdikleri Cevapların Bölümlere Göre Frekans Dağılımları

Türkçenin Sorunlarının Çözümüne Yönelik Olarak Yapılan Çalışmaları Yeterli Görüyor musunuz?				Toplam	
Bölümler		Evet	Kısmen	Hayır	
Türkçe Öğretmenliği	f	1	47	82	130
	%	0,78	36,25	63,07	100
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği	f	1	22	27	50
	%	2	44	54	100
Toplam	f	2	69	109	180
	%	1,12	38,33	60,55	100

Tablo 6'da da görüldüğü gibi "Türkçenin sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmaları yeterli görüyor musunuz?" sorusuna öğretmen adayları % 1,12 oranında *Evet*, % 38,33 oranında *Kısmen*, % 60,55 oranında da *Hayır* cevabını vermiştir.

Elde edilen bulgular öğretmen adaylarının okuduğu bölümler değişkeni açısından değerlendirildiğinde Türkçe öğretmenliği bölümünde okuyan adayların % 63,07'si *Hayır*, *Türk Dili ve Edebiyatı* bölümünde okuyan adayların % 54'ünün *Hayır* cevabını verdikleri görülmektedir. Elde edilen bulgulardan yola çıkarak her iki bölümde de okuyan öğretmen adaylarının bu konuya ilişkin farkındalık oranlarının birbirlerine yakın olduğu söylenebilir.

Tablo 7) "Türkçenin Yaşadığı Güncel Sorunlar Nelerdir?" Sorusuna Öğretmen Adaylarının Verdikleri Cevaplar ve Frekans Dağılımları

	Türkçenin Yaşadığı Güncel Sorunlar Nelerdir?	F	%
1	Yabancı kelimelerin çok fazla kullanılması	94	36,44
2	Ana dilin yabancı dillerin etkisi altında kalması	34	13,18
3	Dilin özensiz kullanımı	23	8,93
	3.1 Dili yapısına uygun kullanmamak	6	2,34
	3.2 Öğretmenlerin ana dili kullanımına önem vermemeleri	2	0,77
	3.3 Medyanın dili gerektiği gibi kullanmaması	9	3,49
	3.4 Sosyal medyada dilin özensiz kullanılması	11	4,26
4	Yabancı dile özenilmesi	8	3,10
	4.1 Mekân ve tabela isimlerinde yabancı kelime kullanımı	19	7,36
	4.2 Popüler kültüre uymak	7	2,71
5	Ortaya çıkan yeniliklere rağmen TDK'nin yeni kelime üretmemesi	11	4,26
6	Dilin yanlış kullanımı	10	3,87
7	Ana dilde ki söyleyiş bozuklukları	8	3,10
	7.1 Telaffuz bozukluğu	6	2,34
8	Dil öğretiminde yeterince bilinçli bir eğitim verilmemesi	4	1,55
9	Akademisyenlerin yeterince dil üzerinde çalışma yapmaması	3	1,16
10	Bazı üniversitelerin ana dilimiz dışında eğitim vermesi	1	0,38

11	Dünyaya Türkçe'nin tanıtılmaması	1	0,38
12	Bireylerin kendini ifade etme sorunu yaşamaları	1	0,38
Toplam		258	100

Tablo 7'de görüldüğü gibi öğretmen adayları "Türkçenin yaşadığı güncel sorunlar nelerdir?" sorusuna verdikleri cevaplarda algıladıkları sorunları değişik sıklıklarda dile getirmişlerdir. Bu sorunlar ve oranları şöyledir:

% 36,44 oranında "Yabancı kelimelerin çok fazla kullanılması", % 13,18 oranında "Ana dilin yabancı dillerin etkisi altında kalması", % 8,93 oranında "Dilin özensiz kullanımı", % 2,34 oranında "Dili yapısına uygun kullanmamak", % 0,77 oranında "Öğretmenlerin ana dili kullanımına önem vermemeler", % 3,49 oranında "Medyanın dili gerektiği gibi kullanmaması", % 4,26 oranında "Sosyal medyada dilin özensiz kullanılması", % 3,10 oranında "Yabancı dile özenilmesi", % 7,36 oranında "Mekân ve tabela isimlerinde yabancı kelime kullanımı", % 2,71 oranında "Popüler kültüre uymak", % 4,26 oranında "Ortaya çıkan yeniliklere rağmen TDK'nin yeni kelime üretmemesi", % 3,87 oranında "Dilin yanlış kullanımı", % 3,10 oranında "Ana dilde ki söyleyiş bozuklukları", % 2,34 oranında "Telaffuz bozukluğu", % 1,55 oranında "Dil öğretiminde yeterince bilinçli bir eğitim verilmemesi", % 1,16 oranında "Akademisyenlerin yeterince dil üzerinde çalışma yapmaması", % 0,38 oranında "Bazı üniversitelerin ana dilimiz dışında eğitim vermesi", % 0,38 oranında "Dünyaya Türkçe'nin tanıtılmaması", % 0,38 oranında "Bireylerin kendini ifade etme sorunu yaşamaları", cevapları verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının ifade ettiği sorunlar daha önce yapılmış olan benzer çalışmanın (Kolaç, 2008) sonuçları ile alan uzmanlarının dile getirdiği sorunlarla paralellikler göstermektedir (Kavcar, 1998; Özdemir, 1995; Akalın, 2000, 2002; Sever, 2001, Gülsevin ve Boz, 2006). Ortaya konulan sorunların; yabancı sözcük kullanımının tercih edilmesinden kaynaklanan özentinin verdiği rahatsızlık düzeyinin çok yüksek olması, dilimizin kurallarının iyi bilinmemesinden kaynaklanan bilinçsizce yapılan hatalı kullanımların çözümüne yönelik çabaların yetersizliği ve başta televizyon olmak üzere görsel-işitsel medya organlarında Türkçemizin adeta katledilmesine seyirci kalınmasından kaynaklanan tepkiler üzerinde toplandığı görülmektedir.

Bir öğretmen adayı bu konudaki görüşlerini şu sözlerle dile getirmektedir:

"Türkçenin kullanımında bilim insanları dahil çoğu kesim bilinçli davranmıyor. Türkçe ile ilgili çalışan bilim insanları Türkçeyi sadece kâğıt üzerinde inceliyor ve günlük kullanılan dil üzerinde yeterli çalışma yapmıyorlar." Ana dilinin kullanımı konusunda yaşanan sorunları ve bu konuda yaşadığı rahatsızlığı bir öğretmen adayı ise şu sözlerle dile getirmektedir:

"Sosyal medya, gazete, dergi vb. gibi alanlarda yabancı sözcüklerin fazla kullanılması beni bir Türkçe öğretmeni olarak çok rahatsız ediyor." Bir başka öğretmen adayı ise gençlerin

Türkçenin doğru kullanılması konusunda model sıkıntısı çektiğini ifade ederken; "Ana dile ilişkin yeterince çalışma yapılmıyor, önemi hakkında farkındalık oluşturulmuyor."

Ayrıca öğretmen adayları TDK'nin sözcük ve kavram türetmeye yönelik yaptığı araştırma sonuçlarının halka iletilmesinde de geç kalındığını dile getirmektedir.

Tablo 8) "Anadilimizde Yaşanan Sorunlarının Çözümüne Yönelik Olarak Yapılan Çalışmalardan Hangisini/ Hangilerini Biliyorsunuz?" Sorusuna Öğretmen Adaylarının Verdikleri Cevaplar ve Frekans Dağılımları

	Yapılan Çalışmalardan Hangisini/Hangilerini Biliyorsunuz?	F	(%)
1	TDK'nin yaptığı çalışmalar	26	19,12
	1.1 Dile giren yabancı kelimeleri Türkçeleştirme	51	37,5
2	Türkçe'nin güncel sorunlarıyla ilgili makalelerin yayımlanması	13	9,55
3	Türkçe'nin Diriliş Hareketi adlı çalışma yürütülmesi	8	5,90
4	Türkçe'nin sorunlarıyla ilgili konferanslar	8	5,90
5	Kelimelerin Türkçe kullanımının özendirilmesi	7	5,14
6	Yabancı isimde olan mekânların Türkçe karşılıklarına çevrilmesi	6	4,42
7	Türkçe topluluklarının yaptığı çalışmalar	5	3,67
8	Halkı bilinçlendirmek için yapılan konferanslar	5	3,67
9	Dergilerde Türk Dili hakkında verilen bilgiler	4	2,94
10	Dil Bayramı kutlamalarının yapılması	1	0,73
11	Medyanın kullandığı dile önem vermesiyle ilgili çalışmalar	1	0,73
12	Yunus Emre Vakfının çalışmaları	1	0,73
Toplam		136	100

Tablo 8'de görüldüğü gibi "Anadilimizde yaşanan sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmalardan hangisini/ hangilerini biliyorsunuz?" sorusuna öğretmen adayları % 37,5 oranında "dile giren yabancı kelimeleri Türkçeleştirme" cevabını vermiştir. Verilen diğer cevaplar ve oranları ise şöyledir:

% 19,12 oranında "TDK'nin yaptığı çalışmalar", % 9,55 oranında "Türkçe'nin güncel sorunlarıyla ilgili makalelerin yayımlanması", % 5,90 oranında "Türkçe'nin sorunlarıyla ilgili konferanslar", % 5,90 oranında "Türkçe'nin sorunlarıyla ilgili yapılan konferanslar", % 5,14 oranında "Kelimelerin Türkçe kullanımının özendirilmesi", % 4,42 oranında "Yabancı isimde olan mekânların Türkçe karşılıklarına çevrilmesi", % 3,67 oranında "Halkı bilinçlendirmek için yapılan konferanslar", % 2,94 oranında "Dergilerde Türk Dili hakkında verilen bilgiler", % 0,73 oranında "Dil Bayramı kutlamalarının yapılması", %0,73 oranında "Medyanın kullandığı dile önem vermesiyle ilgili çalışmalar", %0,73 oranında "Yunus Emre Vakfının çalışmaları", cevapları verilmiştir.

Öğretmen adaylarının Türkçenin yaşadığı sorunların çözümüne yönelik olarak yapılan etkinliklerin bazıları hakkında bilgi sahibi olduğu gözlenirken bazı çalışmalar hakkında ise bilgilerinin çok sınırlı olduğu hatta hiç bilgi sahibi olmadıkları görülmektedir. TDK'nin yapmış olduğu çalışmaların öğretmen adaylarının en çok bildiği çalışmalardır. Ancak gelecek nesilleri yetiştirecek olan öğretmen adaylarının bir milletin en önemli unsuru olan ana dili ilgili farkındalıklarının düşük olması, sorunları bilip ancak yapılan çalışmaları bilmemesi bunlarla ilgilenmemesi gelecek nesillerin hallerinin ne olacağını düşündürücü durumlardır. Tüm bu açılardan bakınca bu çalışma farkındalık düzeylerini ortaya koymak için önem arz etmektedir.

Tablo 9) "Yaşanan Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileriniz Nelerdir?" Sorusuna Öğretmen Adaylarının Verdikleri Cevaplar ve Frekans Dağılımları

	Yaşanan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileriniz Nelerdir?	f	(%)
1	Toplum, dilin kullanımı konusunda bilinçlendirilmelidir	43	20,37
2	Dükkân tabelasında vb. işyerlerinde kullanılan yabancı isimler Türkçe 'ye çevrilmelidir	30	14,21
3	Ana dilin önemi konusunda konferans, seminer, sempozyum verilebilir	28	13,27
4	Yabancı sözcük kullanmaktan kaçınılmalıdır	24	11,37
5	Medya, dilin kullanımında model olmalıdır	18	8,53
6	Ana dili öneminin farkındalığını yaratacak çalışmalar yapılmalıdır	17	8,05
7	TDK daha çok işlevsel kelime üretmeli ve kullanmalıdır	9	4,26
8	Yabancı sözcük kullananlara yaptırım uygulanabilir	9	4,26
9	Kitap okumaya teşvikler yapılabilir	9	4,26
10	Ana dile gereken önem verilmelidir	5	2,36
11	Türkçe derslerinin saatleri arttırılmalı	3	1,42
12	Dili iyi kullanan ünlülere ödül verilebilir	3	1,42
13	Türkçenin doğru kullanımı ile ilgili kurslar verilmelidir	3	1,42
14	Ana dil adına sosyal kulüpler oluşturulabilir	3	1,42
15	Türkçe dersinden ayrı "ana dil" dersi olabilir	2	0,94
16	Kamu spotları verilebilir	2	0,94
17	Ana dil ile ilgili uzmanlar yetiştirilmeli	2	0,94
18	Öğrencilere Türkçe öğretmenleri Türkçe sözlük kullanmayı alışkanlık haline getirtmeli	1	0,46
Toplam		211	100

Tablo 9'da görüldüğü gibi, öğretmen adayları "Yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?" sorusuna verdikleri cevaplarda şu önerileri dile getirmişlerdir:

%20,37 oranında "Toplum, dilin kullanımı konusunda bilinçlendirilmelidir", % 14,21 oranında "Dükkân tabelasında vb. işyerlerinde kullanılan yabancı isimler Türkçe 'ye çevrilmelidir", % 13,27 oranında "Ana dilin önemi konusunda konferans, seminer, sempozyum verilebilir", % 11,37 oranında "Yabancı sözcük kullanmaktan kaçınılmalıdır", % 8,53 oranında "Medya, dilin kullanımında model olmalıdır", % 8,05 oranında "Ana dili öneminin farkındalığını yaratacak çalışmalar yapılmalıdır", %4,26 oranında "TDK daha çok işlevsel kelime türetmeli ve kullanmalıdır", % 4,26 oranında "Yabancı sözcük kullananlara yaptırım uygulanabilir", % 4,26 oranında "Kitap okumaya teşvikler yapılabilir", % 2,36 oranında "Ana dile gereken önem verilmelidir", % 1,42 oranında "Türkçe derslerinin saatleri arttırılmalı", % 1,42 oranında "Dili iyi kullanan ünlülere ödül verilebilir", % 1,42 oranında "Türkçenin doğru kullanımı ile ilgili kurslar verilmelidir", %1,42 oranında "Ana dil adına sosyal kulüpler oluşturulabilir", % 0,94 oranında "Türkçe dersinden ayrı "ana dil" dersi olabilir", %0,94 oranında "Kamu spotları verilebilir", % 0,94 oranında " Ana dil ile ilgili uzmanlar yetiştirilmeli", %0,94 oranında "Öğrencilere Türkçe öğretmenleri Türkçe sözlük kullanmayı alışkanlık haline getirtmeli", *cevaplarını vermişlerdir.*

Öğretmen adaylarının; Halk dilin kullanımı konusunda bilinçlendirilmelidir, Dükkân tabelasında vb. işyerlerinde kullanılan yabancı isimler Türkçe 'ye çevrilmelidir, Ana dilin önemi konusunda konferans, seminer, sempozyum verilebilir, TDK daha çok işlevsel kelime kullanmalıdır, Kitap okumaya teşvikler yapılabilir gibi konulara yoğunlaştığı görülmektedir.

Bir Türkçe öğretmeni adayı bu konudaki görüşlerini: “Yabancı kelimelerin dilimize girmesini engellemek için dil gümrüğü uygulanmalı, var olan kalıplaşmış Türkçeleşmiş kelimeleri çıkarmak yerine yeni gelen kelimelere karşı dikkatli olunmalıdır.” sözleriyle dile getirmektedir.

Bir Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni adayı bu konudaki görüşlerini “Reklam tabelalarında Türkçe kelime kullanımına yönelik yapılan çalışmalar arttırılmalı, insanlar sokaklarda dolaşırken kendini başka bir ülkeye gelmiş gibi hissetmemelidir.” sözleriyle dile getirmektedir.

4. SONUÇ

Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmen adaylarının Türkçenin yaşadığı sorunlara yönelik farkındalık, görüş ve önerilerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Türkçenin günümüzde yaşadığı sorunlar konusunda öğretmen adaylarının farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgular cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde ise kız öğretmen adaylarının konuya ilişkin farkındalık oranlarının erkek öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu söylenebilir. Kız öğretmen adaylarının lehine yönelik sonuçlar Kolaç (2008; 451) ve Bağcı (2012; 305) tarafından daha önce yapılmış benzer çalışmaların sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Elde edilen bulgular öğrenim görülen bölüm değişkeni açısından incelendiğinde ise Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmen adaylarının bu konuya ilişkin farkındalık oranının birbirine yakın olduğu belirlenmiştir.

Türkçenin sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmalar hakkında Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmen adaylarının yaklaşık 1/3' ünün (% 32) hiç bilgi sahibi olmadığı belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında da kız öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre yapılan çalışmalara yönelik farkındalık oranlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar daha önce yapılmış benzer çalışmaların sonuçlarıyla da paralellik göstermektedir (Kolaç, 2008; 451, Bağcı 2012; 305). Elde edilen bulgular öğrenim görülen bölüm değişkeni açısından incelendiğinde ise Türkçe öğretmenliğinde okuyan öğretmen adayların konuya ilişkin farkındalık oranının Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde okuyan adaylara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Türkçenin sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmaları araştırmaya katılan öğretmen adaylarının çoğunluğu (% 65) yeterli görmemektedir. Hem cinsiyet değişkeni hem de öğrenim görülen bölüm değişkeni açısından bakıldığında ise Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmen adaylarının Türkçenin sorunlarının çözümüne yönelik olarak yapılan çalışmaları yetersiz gördükleri belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar daha önce yapılan çalışmaların bulgularıyla da benzerlik göstermektedir (Kolaç, 2008; 451, Bağcı 2012; 305).

Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmen adayları ana dilimizin yaşadığı sorunları; yabancı dillerin özellikle de İngilizcenin dilimiz üzerindeki egemenliği, yabancı sözcük kullanımının rahatsızlık verecek düzeye ulaşması, yabancı sözcük kullanımına duyulan özeni, dilimize karşı takınılan özensiz tutum, ana dilin kullanımındaki duyarsızlık, bilinçsizlik, sorunun çözümüne ilişkin gösterilen çabaların yetersizliği gibi önemli hususlar üzerinde durmaktadır. Ayrıca sık değiştirilen yazım

kurallarının öğrenciler üzerinde olumsuz etki yaptığını ifade eden öğretmen adayları ise TDK'nın işlevsel sözcük ve kavram türetmeye yönelik yaptığı çalışmaların yetersiz olduğunu dile getirmektedir. Öğretmen adayları gelecek nesilleri yetiştirecek bireyler olmasına rağmen dilimiz üzerine yapılan çalışmalar hakkında çok az bilgi sahibi olduğu yukarıdaki ifadelerden anlaşılmaktadır. Adayların ifadelerinden en fazla TDK'nın yaptığı çalışmalardan yabancı kelimelerin Türkçeleştirilmesiyle ilgili bilgiye sahip oldukları belirlenmiştir. Bu durum da öğretmen adaylarının Türkçenin güncel sorunlarına yönelik yapılan çalışmalara ilgisizliğini açık ortaya koymaktadır.

Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmen adaylarının, Türkçenin yaşadığı sorunların çözümüne yönelik; "toplum, dilin kullanımı konusunda bilinçlendirilmeli, dükkân tabela vb. işyerlerinde kullanılan yabancı isimler Türkçe 'ye çevrilmeli, ana dilin önemi konusunda konferans, seminer, sempozyumlar verilmeli, TDK daha çok işlevsel kelime türetmeli ve kullanmayı teşvik etmeli, kitap okuma alışkanlığı artırılması" gibi konulara yoğunlaştığı görülmektedir. Bu ifadelerden hareketle öğretmen adaylarının Türkçenin yaşadığı sorunların çözümüne yönelik olarak yapılan faaliyetler hakkında bilgilerinin çok sınırlı olduğu hatta hiç bilgi sahibi olmadıkları görülmektedir.

Yine araştırmaya katılan Türkçe ve Türk dili ve edebiyatı öğretmen adayları; "Dili iyi kullanan ünlülerin ödüllendirilmesi, ana dil adına sosyal kulüplerin oluşturularak Türkçenin doğru kullanımına yönelik farkındalıkların artırılması ve resmi kurumlar aracılığıyla verilen reklamlarla bunun topluma duyurulması ayrıca yabancı sözcük kullananlara yaptırımların uygulanması" gibi dikkat çekici önerileri de dile getirmektedir.

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak şu öneriler getirilebilir:

- Öncelikle gelecek nesilleri yetiştirecek olan öğretmen adaylarının dilin önemini fark edebilmeleri ve sorunlardan haberdar olabilmeleri için lisans derslerine Türkçenin Güncel Sorunları adı altında bir ders konulmalı ve derse gereken önem verilerek ders işlenmelidir.
- Öğretmenler ders sunumlarında ana dilinin doğru kullanımına dikkat ederek öğrencilerine rol model olmalıdır.
- TDK yeni kelime türetirken halkın içselleştirip sürekli kullanabileceği kelimeler türetmelidir.
- Gelecek nesilleri yetiştirecek veliler ana dilin kullanım sorunlarına yönelik kurslara alınmalıdırlar.
- Kitle iletişim araçları dilin kullanımında model olmalıdır.
- Öğretim elemanlarının ders aktarımları sırasında Türkçeyi daha doğru, etkili ve özenli kullanarak öğretmen adaylarına iyi birer model olmaya özen göstermelidir.
- Günümüzde sosyal medya çok fazla kullanılmaktadır. Bu yüzden sosyal medya da ana dilin önemine dair farkındalık çalışmaları oluşturulmalıdır.

Kaynakça

Akalın, Şükrü Haluk (2000), Bilişim Çağı ve Türkçenin Sorunları, 2000 Yılında Türk Dilinin Sorunları Toplantısı.

Aksan, Doğan (1995), Her Yönüyle Dil, TDK Yayınları, Ankara.

Bağcı, Hasan (2012), Öğretmen Adaylarının Türkçenin Yaşadığı Sorunlara Yönelik Farkındalıkları ve Önerileri (Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Örneği) *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 7/1 Winter 2012, p.291-307 , TURKEY.

Bogdan, R. C. & Biklen, S. K. (1998), *Qualitative Research for Education: An Introduction to Theory and Methods*, Allyn & Bacon, Boston.

Emiri, Ramazan (2000), İlköğretimde Ana Dili İlkeleri ve Uygulanışı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,

Çanakkale.

Gülsevin, Gürer ve Boz, Erdoğan (2006), *Türkçenin Çağdaş Sorunları*, Kitabevi, Ankara.

Kavcar, Cahit (1998), "Türkçe Eğitimi ve Sorunlar". *Ankara Üniversitesi Dil Dergisi*, S. 65, s. 5-18, Ankara.

Kolaç, Emine (2008), "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Ana dilimizin Yaşadığı Sorunlara İlişkin Farkındalıkları, Görüş ve Önerileri", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 1/5, s.441-455.

Özdemir, Emin (1995), "Kitle Dil Araçları ve Türkçe". *Kitle Dil Araçlarında Dil Kullanımı* (s.57-62), Dil Derneği Yayınları: 6, Ankara.

Sever, Sedat (2001), "Öğretim Dili Olarak Türkçenin Sorunları ve Öğretme Öğrenme Sürecindeki Etkili Yaklaşımlar". *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 34, s.11- 22, Ankara.